

Johtajien kuormittuminen ja hyvinvointi

19.5.2009

JOHTAMISTAIDON OPISTO, JTO
Paikallisjohtaja
Pirkko-Liisa Vesterinen
Dosentti,KT

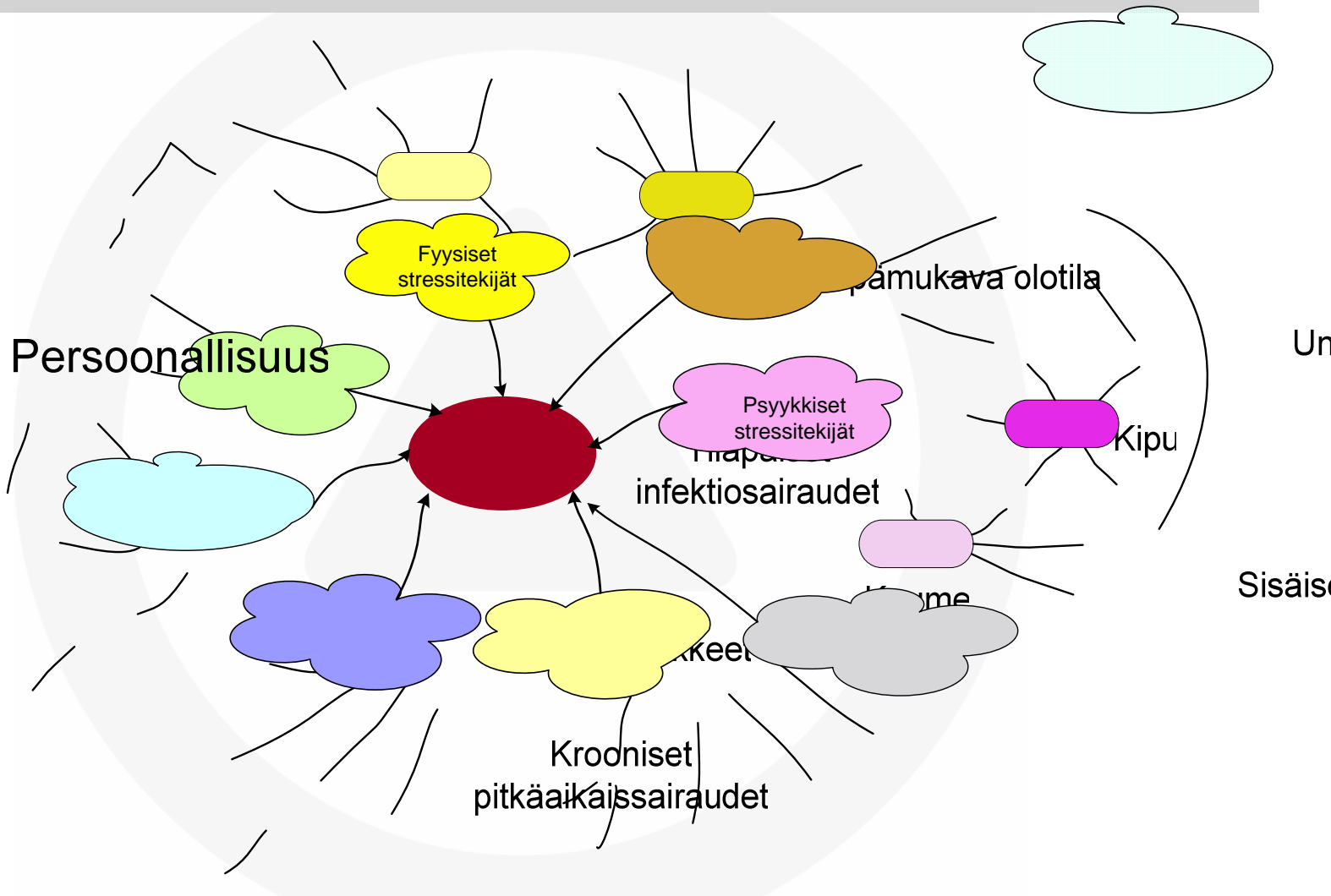
Johtajan toiminnan ja käyttäytymisen yhteys stressiin, palautumiseen ja hyvinvointiin

Johtamistaidon Opisto JTO:n johtama tutkimus yhteistyötahoina Firstbeat Technologies Oy sekä Jyväskylän yliopiston psykologian ja liikuntabiologian laitokset

- ▲ Tavoitteena oli selvittää, miten johtamiskäyttäytyminen on yhteydessä fysiologiseen stressiin ja palautumiseen tutkimalla miten tasoltaan erilaiset johtajat kuormittuvat työssään ja kuinka he siitä kykenevät palautumaan
- ▲ Oletuksena oli, että johtamiskäyttäytymisestään heikon arvion kaikilla johtajuuden osa-alueilla saaneet johtajat kuormittuisivat johtajina toimiessaan eivätkä kykenisi palautumaan kuormituksestaan kun taas vastaavasti hyvän arvion saaneet johtajat päinvastoin
- ▲ Lisäksi tavoitteena oli selvittää eroavatko johtamiskäyttäytymiseltään eritasoiset johtajat toisistaan stressin suhteen

- ▲ **Stressi** on fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen ilmiö.
- ▲ Stressireaktion aiheuttavaa tekijää kutsutaan stressitekijäksi. Ne aiheuttavat elimistölle vaatimuksia sopeutua uuteen tilanteeseen kuluttaen elimistön voimavaroja.
- ▲ Stressireaktio voi lyhytkestoisena olla positiivinen, eteenpäin ohjaava voimavara ollen jopa tarpeellinen parantaen suorituskykyä. Haitalliseksi se muuttuu toistuessaan liian usein ja pitkään jatkuessaan.

Stressiä aiheuttavat tekijät

- ▲ Mitä useammin ja pidempään stressireaktioita esiintyy vasteina stressitekijöihin ilman palautumista syntyy ”stressikasauma”, keho alkaa kuormittua yhä enemmän ja yksilön voimavarat alkavat hupeta.
- ▲ Pitkään jatkunut ylikuormittuminen ilman riittävää palautumista muuttuu uupumukseksi.

- ▲ Elpymisprosessi
  - vastakohta kuormitustilanteessa syntyvälle virittymiselle
- ▲ Psykologinen näkökulma
  - yksilön kokemus kuormittuneisuuden ja väsymyksen vähenemisestä
- ▲ Fysiologinen näkökulma
  - yksilön fysiologinen virittymistaso palautuu aktivoitumista edeltävälle tasolle
- ▲ Elimistön voimavarat lisääntyvät palautumisen aikana; rentoutuminen, riittävä uni, mukavat harrastukset

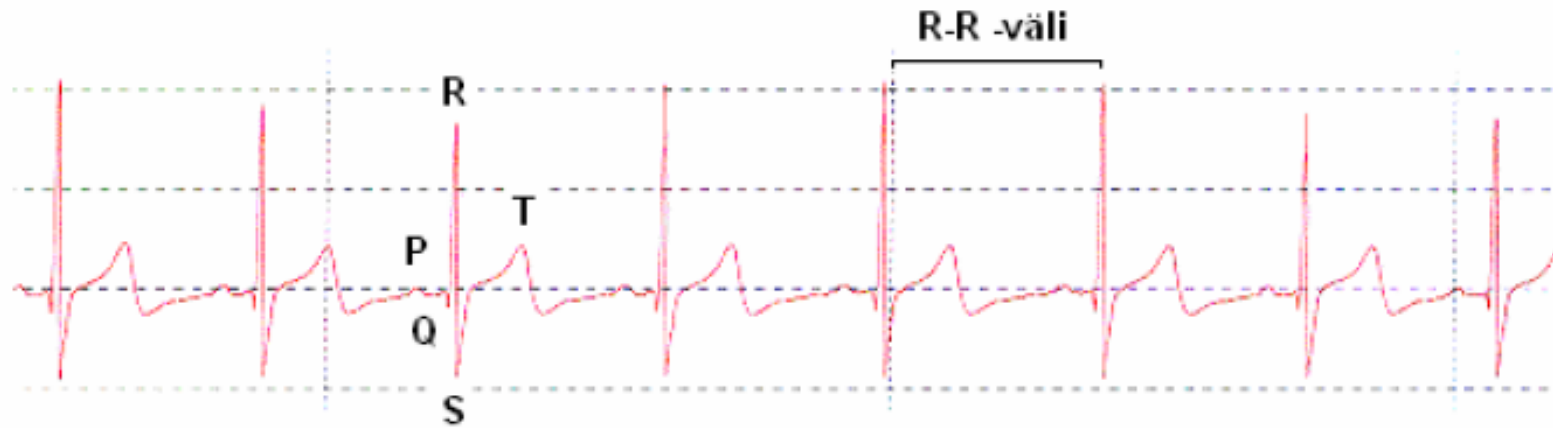
- ▲ Miesjohtajia kolmesta yrityksestä (metalliteollisuus ja teknologia-ala) N35

- ▲ Menetelmät
  - Johtamiskäyttämisen 360 –arviointi
  - Sykevälimittaus ja Hyvinvointiarvio
  - Työkuormitus ja ylisitoutuminen –kysely (koettu panos-palkkio-malli)
  - Päiväaikaiset tuntemukset (päiväkirja)

- ▲ **JTO:n 360-asteen arviointimenetelmällä** jokainen saa palautteen johtamiskäyttäytymisestään alaisiltaan, kollegoiltaan sekä omalta esimieheltään. Lisäksi hän arvioi itseään.
- ▲ Tutkimuksessa aineisto jaettiin kolmeen tähtiluokkaan (hyvät, keskitasoiset, huonot johtajat)
- ▲ JTO:n 360-asteen menetelmä tarjoaa luotettavuutensa ja vertailuaineiston laajuuden ansiosta hyvän kuvan suomalaisesta johtamiskäyttäytymisestä.

- ▲ Sykevälimitaukseen perustuva analyysi, joka tuottaa tarkkaa tietoa johtamistyön kuormittavuuden ja siitä palautumisen fysiologisista reaktioista.
- ▲ Mittaukset toteutetaan sykevälitalenteella, jonka tuloksena johtaja saa raportit omista stressireaktioistaan, palautumisestaan, voimavarojensa riittävydestä sekä elämäntapojensa suhteesta hyvinvointiin.
- ▲ Hyvinvointiarvion avulla johtaja oppii tunnistamaan itselle tyypillisiä stressiä aiheuttavia tekijöitä yhdistämällä stressitekijä stressireaktioon. Stressinhallinta tehostuu ja vakavaan uupumukseen altistavaa kuormittumista voidaan ennaltaehkäistä.

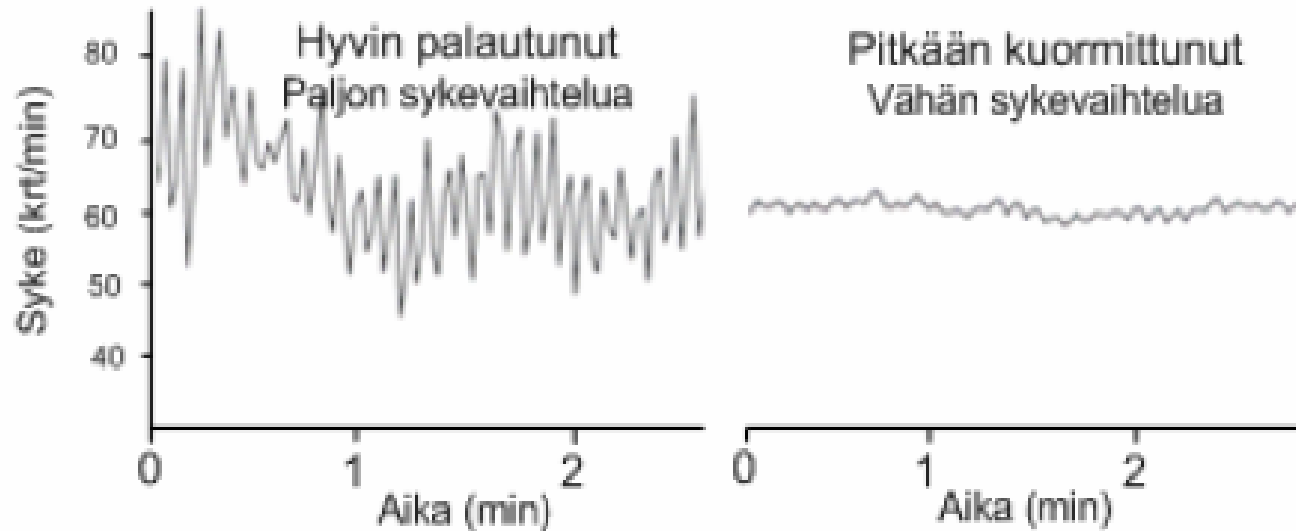
Sykevälivaihtelu

- ▲ EKG-signaali , jossa havainnollistetaan kahden sydämenlyönnin välinen pituus (R-R-väli) sekä yksittäisen sydämenlyönnin vaiheet (P-T).
- ▲ Sykevaihtelu johtuu pääasiassa autonomisen hermoston välittämästä säätelystä, joten sykevaihtelua analysoimalla voidaan tehdä päätelmiä sympaattisen ja parasympaattisen hermoston toiminnan suhteesta.

Sykevälivaihtelu, stressi ja palautuminen

12

Suuri sykevälivaihtelu liittyy hyvään terveyteen ja joustavaan sopeutumiseen
Pieni sykevälivaihtelu puolestaan liittyy stressiin ja heikentyneeseen
homeostaattiseen säätelyyn

- ▲ Hyvät arvioinnit saaneet johtajat aliarvioivat ja huonot arvioinnit saaneet johtajat yliarvioivat johtamiskäyttäytymisensä.
- ▲ Hyvä johtamiskäyttäytymisarvio oli yhteydessä korkeaan fysiologiseen stressiin ja vähäiseen palautumiseen
  - Johtamisen eettinen perusta
  - Tehtävien toimeenpano
  - Henkinen jousto
- ▲ Hyvät arvioinnit saaneet johtajat eivät kokeneet muita enempää työkuormitusta ja kokivat innostuneisuutta
→ hyvää stressiä?
- ▲ Fysiologisesti viitteitä huonosta palautumisesta
→ haitallista stressiä, jota ei itse tunnisteta?
- ▲ Innostuneisuuden ja työstä saatavien palkkioiden voidaan kokea kompensoivan suurta panostusta työhön, mutta elimistö ei pysykään mukana
→ uhkana on uupuminen tai sairastuminen

CASE X kunnan esimiehet

HVA mittaus + 360-arviointi

- ▲ HVA –mittaus tehtiin 22:lle esimiehelle samanaikaisesti 360-arvioinnin kanssa
- ▲ Esimiehet laativat johtamiskäyttämisen tavoitteet sekä hyvinvoinnin edistämiseksi tavoitteet
  - Esim. nukun vähintään 7-8h
  - Syön joka päivä lounastauolla lämpimän lounaan
  - Liikun kolme kertaa viikossa

Tavoitteet ovat näkyvästi esillä työpaikalla tai kotona.

Tavoitteiden toteutumista seurataan puolen vuoden välein.

Jokainen on laatinut itselleen seurannan avuksi erilaisia työkaluja.

Hyvinvoiva johtaja johtaa paremmin

JTO:n
Johtamiskäyttätymis-
ja
HyvinvointiCoaching